

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Květen 1925.

Etienné: Pěchota v dotyku s nepřitelem. Studie o boji 42. francouzské divise dne 21. srpna 1914. Autor vykládá situaci 42. divise na večer dne 20. srpna, operační řád pro den 21. srpna, události, které se staly u předvoje divise dne 21. srpna a u pravého bočního voje téhož dne. Studie doplněna jest několika náčrty.

La Porte du Teil: Co musí každý důstojník znáti o dělostřelectvu. (Pokračování.) Příprava dělostřelby. Zaměřování podle oka, podle mapy. Výpočty a opravy. Střelba podle mapy. Přenešení palby. Závěr.

Tonnet: Manévr se skutečnou palbou na cvičišti u Châlonsu. Ofen-

siva včleněného praporu podporovaná tanky. Boj předvojového praporu. Dotyk s nepřítelem podporovaný tanky. Rozkazy. Organisaace manévru. Provedení manévru. Materiál a střelivo.

Denolle: Operace krycí u Woëvre r. 1914 v srpnu. (Dokončení.) Boj u Mangiennes dne 10. srpna. Situace francouzských jednotek na počátku akce. Přiblížení nepřítele. Útok. Protí-útok. Akce vedlejší. Důsledky.

Tournaire: Nepřímá střelba z kulometů. Problém zaměřovací. Studie o zaměřování podle předpisů. Nezbytná přesnost.

Plasse: Studie o alžírském střelci.

Besnard: Damašek. Pohled na město. Krajina okolní. Podnebí. Pro-

středky komunikační. Zeměpis politický. Lid.

Revue d'Artillerie.

Květen 1925.

Anonymous: Note sommaire sur les carburants. Petrolej a jeho světové prameny. Produkty nahrazující petrolej. Směs alkoholu s benzinem. Benzol. Methan. Acetylen. Rostlinné oleje.

Gavard: Vývoj hlavních válečných výrobků v Německu od 1914 do 1918. Výroba lehkého materiálu. Výroba těžkého materiálu. Úkol správkáren. Postupný vzrůst počtu děl. Minomety a granátomety. Pušky, karabiny a pistole. Kulomety. Vozy, automobily, tanky. (Pokračování.)

Hériard-Dubreuil: Vyhledávání stanovišť a pozorovatelů dělostřeleckých. Různé metody grafické a početní.

Laurent: Dělostřelectvo a automobil v Německu. Dělostřelectvo říšské obrany. Dělostřelectvo pevností, pobřeží a lodní. Dělostřelectvo a moderní armáda. Podmínky mobilisace. Personál, materiál. Možnost výroby. Závěr.

Revue du Génie militaire.

Duben 1925.

Genret: Použití nomografie u konstrukcí betonových.

Anonymous: Barákové konirny se zařízení na ochranu koní při požáru.

Sergent: Střežky, jichž lze s prospěchem užíti na budovách v krajích saharských.

Revue Militaire Française.

Květen 1925.

Normand: Pevnosti francouzské a německé.

Alléhaut: Co soudí Němci o vojenských koncepcích francouzských. (Pokračování.) Jak ostatní zbraně chrání své tanky. Německé mínění o tanku budoucnosti. Letectvo. Pěchota. Zkušenosti válečné. Dnešní direktivy pro boj pěchoty. Francouzská kritika o výzbroji pěchoty. Tendence Francouzů rozmnožit kulomety na úkor střelců. Poznámky k myšlenkám generála Taysena.

Grasset: Střetná bitva u Verto 22. srpna 1914. (Pokračování.)

Perré: Německé velitelství a tanky za války světové. Autor studuje příčiny, které zavinily opoždění ve výrobě tanků v Německu. Je to počáteční náskok spojenců, z nichž vyšla iniciativa, nerozhodnost německého velitelství a nedostatky německého průmyslu.

Pagézy: Střelba proti letounům a obrana protiletadlová. Dělostřelectvo protiletadlové a obrana důležitých míst v týlu fronty a ve vnitřím. Možnosti protivníkovy a prostředky ofensivní a defenzivní. Světlometry a stíhání noční. Přístroje naslouchací. Kulomety, kryty, zastírání. Organizace a velitelství obrany protiletadlové. Závěr.

Duchemin: Střelný prach a výbušiny za svět. války. (Pokrač.) Celkový rozvoj výroby za války. Nástroje. Suroviny. Náhražky. Naplňování střel výbušinami.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 5. a 6. (květen 1925):

Doyen: Komunikace. (Pokračov.) Velké komunikace pozemní: americké, australské, africké, asijské. Hlavní osy železničních komunikací evropských. Vodní cesty evropské. Spojení poštovní, telegrafické a telefonické. Závěr.

Anonymous: Volby do obcí.

Bruneau: Problém Tichého oceánu. Studie politická, námořní a hospodářská. Zájem americký, anglický, japonský a francouzský. Male mocnosti koloniální. (Holandsko.) Bližší hradba proti žlutému přístěhovalectví. Konflikt mezi Spojenými státy a Japonskem. Situace námořní. Lodstva Tichého oceánu. Základny námořní. Situace hospodářská. Hospodářská hodnota anglických dominií a držav francouzských a holandských. Zájmy Spojených států a Japonska. Uloha Ruska a Německa.

Sauliol: Zajímavá stránka ve vývoji výzbroje uprostřed 19. století.

Revue Maritime.

Charcot: Geologie mořského dna. Příležitostný článek k brzkému vydání geologické mapy dna kanálu La Manche.

Guette: Námořní bitva u Jut-ska. Německé loďstvo. Přehled střelby. Bitevní křižáky. Lehké křižáky a torpedovky. Loďstvo řadové. Ztráta lodí Invincible. (Pokračování.)

Auphan: Spojení mezi Francií a jejími koloniemi americkými za války o neodvislost americkou. (Dokončení.)

Revue militaire suisse.

Duben 1925.

Lecomte: Švýcarská armáda a odzbrojení.

Masson: Puška Furrerova. Automatická puška švýcarská, vzoru 1925. Taktický výstroj pušky. Několik zásad týkajících se organizace nové rot. (Připojeny 3 obrázky.)

Vaucher: **Dělostřelectvo proti-letadlové.**

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Květen 1925:

Barthélemi: **Válečné zásady a metody ve válce rusko-japonské 1904 až 1905.** Bitva u Wafangu. Manévr u Liao-Yangu.

Verhaegen: **Několik slov týka-**

jících se předpisu o taktickém užití velkých jednotek. Plány a soustavy palebné. Velitelství armádních skupin.

Anonym: **Kartografie za války světové.**

Lambert: **Plán pro studium kulometných střeleckých problémů ve světlici.** Palba soustředěná a rozptyl.

Notte: **Terč pro zbraně automatické.** Popis a výstavba. Podrobný popis střelnice pro zbraně automatické. Wf.

b) Revues italské.

La cooperazione delle armi, leden 1925:

Plk. Ettore Ascoli: **Pokyny pro boj velkých jednotek.** Velkou jednotkou taktickou je teprve armádní sbor, neboť divise nemůže stále a organicky mít přiděleny četné válečné prostředky, jichž při nutných a četných vystřídáních divisi nebylo by ekonomicky využito. Velitel velké jednotky ekonomicky zachází se směsí složenou z pěchoty, dělostřelectva, ženijního vojska a letectva, upravuje jich součinnost se zřetelem na činnost pěšího vojska. Zbraně nepracují samostatně; pěchota je zbraní vedoucí, povinností všech ostatních je pracovat pro ni. Moderní taktiku charakterizuje střelba z kulometu a pohyb střelců, sloučených v základní buňce, v družstvu. Stručná charakteristika různých zbraní a jejich prostředků. Nestačí mít jen technické prostředky, je třeba dbát i též činitelů morálních, snažit se vystupovat útočně; k obraně uchýlovat se jen na čas. Princip masy a s ním související princip hospodárnosti sil: soustředit masu na rozhodné místo. Výhody překvapení. Nepřeceňovat prostředky vlastní a nepodceňovat nepřátelské, čili příprava útoku musí být přiměřená odporu, který je nutno přemoci. Je třeba pamatovat, že moderní boj je vyčerpávající; proto je nutno starat se včas o výměnu nebo doplnění užitých vojsk. Údobí ofensivního boje jsou: dotyk, sestava a přibližovací pochod, útok, využití úspěchu, pronásledování. Vedoucí myšlenku (pojetí akce) utvoří si velitel ještě před sestavou. Článek je psán hlavně se zřetelem k boji útočnému.

Gen. divisní Carlo Ferrario: **Za jednotnou zbraň.** Důstojníci dělostřelectva měli by pocházeti z pěšího vojska. V budoucnu má dojít k utvoření jediné zbraně, polní pěchoty a dělostřelectva; „technické“ dělostřelectvo prozatím bylo by zvlášť. Všichni kandidáti důstojnické hodnosti měli by být školeni v jednotné škole vojenské, s tímž školním programem: profesionální část technická byla by pro všechny ta, kterou potřebuje znáti

polní dělostřelec. Z této školy všichni důstojníci šli by jako poručíci (sottotenenti) do pěších pluků na 2 léta a pak by mohli konati zkoušku do školy, v níž by dostali dělostřelecký diplom. Tak by každý schopný důstojník pěchoty znal službu polního dělostřelectva. Neschopní vrátili by se k svým plukům, byli by překládáni do různých služeb administrativních, ve zbraní by nezůstali přes hodnost kapitána; podobně by se dalo s důstojníky pocházejícími z poddůstojníků, kteří by nebyli s to, aby konali zkoušky spojené se získáním dělostřeleckého diplomu. Všichni diplomovaní důstojníci musili by na všech stupních sloužení určitý čas v dělostřelectvu; po povýšení na kapitána musili by nejméně 2 roky v každém případě velet rotě. Podle toho byli by v pěších plucích: poručíci (sottotenenti) na dvě léta služby (i ti, kteří pocházejí z poddůstojníků); nadporučíci (tenenti) diplomovaní, kteří mají jít k dělostřelectvu, nebo kteří již tuto službu vykonali, nadporučíci pocházející z poddůstojníků, kteří nejsou s to, aby podstoupili zkoušku do dělostřelecké školy; nově jmenovaní kapitáni pro službu nejméně 2 roky, mezi nimiž jsou všichni důstojníci, vyjmajíc ony, kteří po dělostřelecké škole se rozhodli věnovat se kariéře technické, kapitáni vrátivší se od baterií ke službě v pěším vojsku, čekající na povýšení a jsoucí k dispozici pro jakoukoliv jinou službu u velitelství, ve školách (válečná škola) atd., kapitáni z poddůstojníků, kteří mohou být dále povyšováni jen ve službách administrativních; vyšší důstojníci, všichni diplomovaní, kteří mohou přecházeti do dělostřelectva; plukovníci velitelé pluků, kteří by musili mít všichni válečnou školu. V dělostřeleckých plucích: žádný poručík (s výjimkou těch, kteří pocházejí z poddůstojníků pro omezenou kariéru dělostřeleckého kapitána); nadporučíci, kapitáni a vyšší důstojníci pěšího vojska ve službě dělostřelecké; plukovníci velitelé pluků, kteří by nemusili mít sice válečnou školu, avšak měli by zvláštní teoretické

i praktické znalosti taktického i technického použití dělostřelectva.

Generál brigádní Valentino Bobbio: **Taktické cvičení praporu v horách.** (Pokračování.) Rozbor příkladu, předpokládaného v Alpách. Obsazení posice. Protiútok z posice.

Mjr. Marino Valetti-Borghini: **Boj v kolonii.** (Pokračování.) Zajišťovací služba na pochodu. Zajišťovací služba při ubytování. Úkoly jednotlivých zbraní: pěšího vojska, jezdecktva, dělostřelectva, letectva; automobilní kolony, spojení.

Mjr. Fernando Gelich: **Poznámky o pěchotě a dělostřelectvu v dnešním boji.** Úkoly a činnost obou zbraní při útoku i v obraně.

Generál brigádní Cardona: **Součinnost technická ve válečných operacích.** Tato součinnost je probírána se zřetelem na technické možnosti ženijního vojska. Velitel ženijního vojska velké jednotky nemá být jen technickým poradcem, nýbrž opravdovým spolupracovníkem, ženijní vojsko není pasivní službou pomocnou, nýbrž součinnou zbraní aktivní.

Pplk. (Vice Com. di stormo) Felice Porro: **Úvahy o nadvládě ve vzduchu.** — Mjr. Luigi Trionfi: **Výcvik praporu nového typu.** Pokyny pro výcvik. V tomto praporu čtyři mají družstva s lehkým kulometem. Četa má 2 družstva po 20 mužích (t. j. velitel družstva, zástupce velitele, 11 střelců, 7 kulometníků).

La cooperazione delle Armi, únor 1925:

Gen. Pietro Ago: **Velitel divisní pěchoty.** Autor, který je zastánce tříplukového systému v divisi, uvažuje o úlohách tohoto velitele. Když divise není v boji, má mít velitel divisní pěchoty úplnou pravomoc disciplinární, výcvikovou, v chodu služeb nad všemi pěšími jednotkami mu podřízenými. V útočném boji velí nejdůležitějšímu úseku, při pochodech v blízkosti nepřítele je velitelem valného voje nebo předvoje, má-li tento zvláštní důležitý úkol, nebo je-li divise rozdělena na dva nebo více proudů, je velitelem proudu hlavního. V celku nelze jeho úkoly přesně určit. Velitel divise musí mít možnost zúžití nebo rozšířit svou úlohu.

Pplk. Emilio Garavelli: **Doprovodná střelba.**

Mjr. Alfredo Boga: **Zásobování Itálie ve válce pohonnými látkami.** Velké spotřebě těchto látek ve válce Itálie musí čelit: zřízením záloh ve skladech vhodně umístěných po státním území, rozmnožení dosavadní výroby jednak intenzivnějším využitím nynějších zdrojů zemních olejů, jednak nalezením nových, využitím olejů získaných destilací různých látek, vy-

užitím olejů rostlinných a konečně využitím vodních sil pro výrobu elektrické energie.

Kpt. Mario Badino: **Pěchota převážena na automobilech při operacích prováděných jezdectvem.** Charakteristiky této pěchoty: 1. Rychlé přemístění po silnici, je-li dobrá a bezpečná před nepřítelem (automobilový transport se pohybuje rychlostí 15–20 km za hodinu). 2. Síla palby a průrazu je větší než u jezdecktva. 3. Fysické opotřebení pěšáka je menší než při pochodu pěšky, vojsko je lépe v rukou. 4. Taktické manévrování je poměrně pomalé (je třeba sesednouti s vozů, vejíti v dotyk s nepřítelem, manévrování a bojovatí v souladu s pohybem jako každá jiná pěchota) vzhledem k jezdecktvu. 5. Veliká zranitelnost, je-li ve vozech nakupena nebo je-li v jiných útvarech, než v jakých je pravá pěchota. 6. Je dosti úzce vázána na transportní prostředek, což má následky povahy materiální i taktické. Autor doporučuje organicky přidělit tuto pěchotu velkým jednotkám jezdectvým teprve od divise výše, tedy jezdectvým sborům, poněvadž jezdectví sbor má spíše možnost upotřebení důvodně a vydatně jejich vlastností jako dobré zálohy palby a prvku, který má značnou průbojnost. —

Pplk. (vice com. di stormo) Felice Porro: **Úvahy o vzdušné válce a jejích formách.** Živel, v němž se operuje, nemá hranic, nemá „fronty“, šíří se všude, na moři i na souši, útočí a boří všude, kam přijdou síly pozemní nebo námořní. Jako pro válku na souši nebo na moři, i pro válku vzdušnou je několik základních a věčných zásad — prvků úspěchu: 1. Převaha prostředků a způsobů akce; té se dá dosáhnouti jednak hospodárností sil, t. j. správným vykaulkulováním délky doby, pro kterou jsou vzdušné prostředky schopny ofensivy, a vhodným soustředěním těchto prostředků v pravý čas a na pravém místě, jednak jednotnosti akce, která vyplývá ze soustředění veškerého úsilí a ze souladu činnosti různých užitých prostředků. 2. Činitelé morální: letec i technicky nevyspělejší nebyl by nic platný, kdyby neměl morální síly a vůle k provedení své úlohy. 3. Překvapení — letectvo ho může užítí snadněji než jiné zbraně.

Pplk. F. Roluti: **Výcvik družstva.** Praktický příklad operace družstva v mezích platných předpisů. — Plk. Startaco Targa: **Užití dělostřelectva v německém předpisu „Führung und Gefecht der verbundenen Waffen“.** — Paullatini: **Pancéřové automobily a pohybná válka.** Jest tu podáno několik příkladů užití pancéřových automobilů za světové války (zejména koncem října 1918 na západ-

ním bojišti). Úvahy: ve Francii jest tendence zvětšiti počet oddílů pancéřových automobilů u jezdeckých divísi ze 2 na 3 (franc. oddíl má 3 kanonové a 6 kulometných automobilů); v Německu v důsledku mírové smlouvy jde formálně jen o teorii: dáti oddíl (12 kanonových i kulometných automobilů) jezdeckým divisím a pěším divisím dáti četou určenou pro jezdeckou jednotku, která je součástí divise. V Itálii kulometné automobily jsou sestaveny do eskadril a náleží k oddílu útočných vozů (Reparto carri

armati); mimo to jezdecké brigády mají po 1 eskadrile. Typ ve službě jest Lancia-Ansaldo, dosažitelná rychlost na silnici 70—80 km, pancéř 6 mm. Studuje se nový typ s křivými plachami. Některé náměty, jak pancéřova auta zlepšiti. Problém počtu a organizace jednotek těchto vozidel v Itálii je ve studii. —

Kpt. Amedeo Frati: **Užití německého roje lehkého kulometu.** Několik příkladů z časopisu „Kriegskunst in Wort und Bild“ z listopadu 1924. Bs.

c) *Revue* německé.

Militär-Wochenblatt roč. 109, čís. 31 až 35 (ve výtahu).

„**Wehrsystem**“ (seš. 30). Po krátkém historickém úvodu líčí anonymní autor zásady nynější francouzské organizace (l'armée de couverture, l'armée nationale) a italské fašistické milice. — Leyen: „**Gedanken über die Zusammensetzung eines Infanterie-Regiments in einem neuzeitlichen Heere**“ (seš. 31; dokončení): pěší prapor nemůže řešiti samostatnou úlohu bez minometů a doprovodného lehkého dělostřelectva; bylo by záhodno vytvořiti jednotný typ lehkého pěchotního děla. Pěšímu pluku není třeba minometů středních velikostí; za to třeba jej vybavit vlastní muniční kolonou. — Wimbrandt: „**Der Lärm im Kampfwagen**“ (seš. 31): návrhy, jak by se mohl utlumiti hřmot různých součástí tanku, který znemožňuje vzájemné dorozumívání posádky a ztěžuje vyhledávání kulometných hnízd — (zavedení motoru s tichým chodem, úprava výfuku, jiná konstrukce housenkového pásu obloženého gumou atd.). — Amer. gen. Mitchell: „**Das Zeitalter der Luftfahrt**“ (seš. 32): moderní strategie se musí přizpůsobiti pokračujícímu vývoji letectva. Toto je lacinější nežli námořnictvo, jež pozvolna upadá; pozemní vojska dospěla k jakémusi stadiu klidu. Letectvo ovládá již nyní svět. — Gen. Wetzell: „**Der kontinental eingestellte Generalstab**“ (seš. 33): potírá mínění adm. Hollwega (Hollands Neutralität im Weltkrieg), uveřejněné v „Deutsche Allgemeine

Zeitung“), jako by německý generální štáb podceňoval důležitost německého válečného loďstva. Chybou bylo, pravi Wetzell, že nebylo válečné loďstvo přímo podřízeno vrchnímu veliteli operujících armád. — „**Taktisch-artilleristische Gedanken über Gegenwart und Zukunft**“ (seš. 33; pokračování studie z č. 27): řeší tyto dvě otázky: Kolik dělostřelectva je zapotřebí, aby převaha palby byla zajištěna? Jak se jeví vliv dělostřelectva na pochodovou stavu, t. j. na délku proudu, a tím na čas, potřebný k rozvinutí k boji? — „**Höhere Kavallerieverbände**“ (seš. 34): německá jezdecká divise roku 1914 neosvědčila se ve světové válce. — Plä. Schäfer: „**Der Durchbruch bei Brzesiny am 23. und 24. November 1914**“ (seš. 35). Historická studie. — Kretschmann: „**Der Abtransport des XV. Armeekorps nach der Schlacht bei Mülhausen**“ (seš. 35). Přesun proveden byl v době od 14. srpna 5 hod. do 16. srpna z prostoru u Mülhúzu do krajiny u Schleitstadtu. Nedokonalá celková organizace dopravy způsobila mnohé zmatky. Byla to hlavně vojska sama, která nedovedla ihned vyhledati a udržeti spojení s řídicími dopravními orgány. — Dr. Uderstädt: „**Deutschland und Finnland**“ (seš. 35). Historicko-politická studie obsahující, kromě jiného, krátký popis výpravy německé východomořské divise (velitel generál hrabě Rüdiger Goltz) v dubnu 1918 do Finska a její činnost při potlačení bolševického povstání. — Jun.—

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

Václav Vondrák: **Z doby bojů o samostatné československé vojsko na Rusi.** S předmluvou gen. O. Hu-

sáka. V Praze 1925. Nákladem Památníku odboje. Stran 32.

Prvé vydání této publikace vyšlo r. 1917 v Kyjevě s názvem: „Proč ne-

máme dosud vojska?" (stran 48, tiskem Slovanské knihtiskárny v Kyjevě). Byla to odpověď a vysvětlení, zároveň i obrana bývalého předsedy Svazu čsl. spolků na Rusi dra V. Vondráka proti výtkám oposice, jež převzala, jak známo, při II. kyjevském sjezdu na jaře r. 1917 vedení naší akce v Rusku. Dr. Vondrák zúčastnil se hned od počátku organizačních prací, spojených s vybudováním legií a byl již za petrohradské správy Svazu členem vojenského odboru, spolu s pp. Tučkem, Országem, Heřmanem, Rejmanem a drem Pučálkou. Vypsal proto ve své brožuře celý vývoj, jímž se bralo do roku sedmnáctého usilování našich ruských krajanů o zřízení čsl. vojska. Jádrem Vondrákova spisu jsou dva návrhy podané ruské vládě a stanou vrchního velitele v letech 1915 a 1916. Prvý návrh adresovaný ministru zahraničí jest výtahem z dokladu, podaného pp. Jindřiškem, Dědinou a Vondrákem v lednu r. 1915 náčelníku hlavního štábu gen. Januškevičovi a nejvyššímu veliteli velkoknížeti Nikolaji Nikolajevičovi. Druhý, obsáhlejší, byl vypracován v roce šestnáctém (po bryskním zamítnutí návrhu prvního ministrem vnitra Maklakovem) a byl opět předložen zástupci kyjevského Svazu pp. Vondrákem a Tučkem hlavnímu veliteli gener. Alexějevu a instancí cestou došel i principiálního schválení carova. Další osudy jeho souvisí již s bouřlivým obdobím kyjevské správy Svazu a konečně i s vypuknutím ruské revoluce. Autor polemizuje s petrohradskou oposicí, gen. Červinkou, posl. Dyričem, kyjevským Dědinou a j.

Tento návrh, složený jednak z organizačního plánu formování čsl. vojenských částí, jednak z plánu technického, jest v brožuře Vondrákově uveden celý, v ruském originále i s poznámkami štábu vrchního velitele a s návrhem konečné redakce. Pro historii našeho odboje v Rusku jsou oba návrhy dokumenty velmi důležitými.

Nové vydání Vondrákova spisu má proti vydání prvnímu jen nepatrnou formální změnu, že totiž ruský text dokumentů jest přeložen do češtiny a druhý návrh je připojen jako zvláštní příloha na konec. Pro naši veřejnost měla však býti tato edice opatřena historickým úvodem a poznámkami. Úvod Husákův jen žaluje, že práce kyjevské skupiny Svazu nebyla dosud po zásluze oceněna a že se některým vůdcům naší akce na Rusi křivdí. Volá zároveň po sepsání důkladné historie politické a vojenské práce, vykonané našimi ruskými krajany ve prospěch samostatnosti. Myšlenku tuto vítají zajisté všichni, jímž jde o poznání historické pravdy. Kdo však na

tom nese vinu, že taková práce nebyla dosud vykonána?... V Husákově úvodu jsou dále některá místa, jež ukazují přílišnou zaujatost autorovu. Rovněž výrok jeho o „témě stále hustěji se kladoucí na průběh historických událostí" (str. 3) není spravedlivý.

Podivným tónem jest psána také Husákova předmluva k jiné edici, vydané Památníkem odboje. Jest to kniha Lva Borského, **Z civilního generálního štábu**. (Sbírka memorand, manifestů, článků a letáků z politického zápasu za čsl. samostatnost) Praha 1924. Knihovna Památníku odboje čís. 40. Stran 190.

První díl této edice, obsahující publicistickou činnost autorovu z let 1908—1909 a z r. 1914, jest vlastně druhým vydáním Borského spisu „Před válkou o válce", který vyšel po prvé r. 1920 s předmluvou historika dra J. Hejdlara. Do této edice byl zařazen právem, neboť tvoří dobrý úvod k poznání myšlenek a názorů autorových, jež se prakticky počaly uplatňovati v jeho osvobozenké práci za války. Poněkavě stranou politickou stránku Borského knihy, všimneme si blíže jen jeho poměru k čsl. vojsku. A tu nutno souhlasiti se slovy Husákovými, že Borský jest „jeden z mála politiků, naprosto oddaných vojsku a přesvědčených o jeho nezbytnosti ve státu. Ve vojenských otázkách je ze všech nejméně kompromisní; věří v paktů o odzbrojení — do příští války —" (str. 13).

Hned prvý dokument z jeho válečné činnosti nás o tom přesvědčuje. Jest to leták, vlastně brožura adresovaná dohodě a napsaná ještě za pobytu Borského v Čechách r. 1915. Byla sice tajně poslána našemu zahraničnímu vedení ve Švýcarsku, ale nebylo jí použito a zůstala v rukopise. Jest apelem na dohodu, aby ve vlastním zájmu obnovila čsl. stát. Mezi důvody nejvíce se zdůrazňuje vojenský význam budoucího státu, který poskytne dohodě proti Německu 1,200.000 vojáků a svou geograficko-strategickou polohou by též znamenitě prospěl společným zájmům dohodových států, ohrožených Německem. „Z důvodů vojenských jest Český stát zájmem trojdohody a proto zbudován býti musí!" (str. 114). Ostatní dokumenty patří již roku osmnáctému, kdy bylo Borskému konečně umožněno dostat se za hranice a účastniti se aktivně zahraničního odboje. Borský celou duší, vášnivě miluje naše legie, jest nadšen zejména naším protibolševickým bojem v Rusku. Jeho „Poselství z vlasti" (str. 126 až 129) stalo se v osmnáctém roce populárním u všech čsl. vojsk, ve Francii, Italii a v Sibiři, bylo známo i v Americe a jinde. Borský byl rozhodným stoupencem intervence v Ru-

sku a neschvaloval v této věci postup naší Národní rady pařížské, s níž se ostatně mnohdy i po jiné stránce rozcházel. Považoval za zásadní chybu rozhodnutí Benešovo, že ruské legie budou ještě v létě osmnáctého roku naloděny a dopraveny na místo původního určení, do Francie. Borský proti tomu namítal, že „naše vojsko, převezené do Francie, nikdy nebude moci hrát první roli, jako když zůstane v Sibiři, a hlavně že z nedůvěry ke spojencům... musí naše politika směřovati k tomu, aby v době končící se války a mírového jednání byla největší naše armáda mimo dosah možnosti odzbrojení svého spojenci, nýbrž, aby naopak byla v situaci, aby vojenskou akcí mohla vynutiti splnění našeho programu“ (str. 130). Z dalšího vysvitá, že autor měl na mysli především nátlak na anglické dráhy v Asii, „aby Anglie nás neznadila, resp. nespokojila se nějakou velkou autonomií pro nás v rámci habsburské říše“ (str. 130). Tento plán, již na první pohled fantastický, jest jedním z plánů našich politiků z vlasti o velkorysém, mezinárodním využití ruských legií; druhý vyšel později od dra Kramáře, který navrhoval, jak známo, pochod našeho vojska ze Sibiře západním směrem přes Moskvu do vlasti a likvidaci vlády sovětů. Oba politikové přecenili především vojenskou sílu ruských legií. Plány jejich byly prakticky neproveditelné. Na štěstí nebylo však Borského plánu vůbec zapotřebí, nedůvěra ve spojení ukázala se klamnou a politika Benešova jediné možnou. Za to návrh Borského pro ponechání našeho vojska za účelem intervenčním v Sibiři se uskutečnil, neboť za krátkou dobu spojenci změnili svůj názor, ode-

přeli lodě a zahájili sami intervenci v Rusku.

Otázce zakročení v Rusku věnoval vůbec autor velkou pozornost a patřil k politikům, kteří dobytí naší samostatnosti přičítají právě vojenské politice ruských legií, jak zejména vysvitá z jeho článku „Za starým rokem“, kde se probírá bilance roku 1918. „Přichází zázrak. Československá armáda v Rusku, určená pro Francii, nedostane lodí k přepravě — musí zůstat v Sibiři. A zde začíná naše vítězství! Vojáci naši, nedotčení ruskou nemocí, vedeni poručíky a praporčíky, nezkaženými taktikou vojenských škol, provedou dílo, nad nímž v úžasu stojí svět. Anglie a Amerika nás „objevují“. Co se nezdařilo diplomatickému umění, to dokázalo jako vždy v dějinách vojenské vítězství. Důsledkem Sibiře musí být armáda naše tam bojující uznána za spojeneckou, musí být národ, jehož jest součástí, prohlášen za spojence, musí být jeho požadavky po samostatnosti státní přijaty za program Spojenců. Přichází uznání Francie, Anglie, Japonska, Ameriky a Itálie.“ (Str. 189.)

Mnohé z dokumentů ostatních týkají se též legií italských, jmenovitě doby, kdy byl Borský prvním diplomatickým zástupcem naší republiky v Římě. Jisté, že touto edicí není vyčerpána všechna činnost Borského v zahraničním odboji. Ale i to, co jest doposud vydáno, svědčí o záslužné, iniciativní a tvořivé práci tohoto politika v díle osvobození. Šel často svou cestou k společnému cíli, odchýlné názory jeho sluší však respektovat, i když s nimi nelze ve všem souhlasit.

F. Šteidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Srbská.

Kap. Branko T. Vučan: **Naoružanje pešadije kraljevine Italije**. Sarajevo 1924, str. 28, 3 přílohy s 36 obrazy.

Pěší škola důstojnická vydala tuto přehlednou publikaci, v níž je podrobně popsána výzbroj pěšího vojska v Italii. Je tu vylíčeno, jak a v čem se Itálie snaží zdokonaliti a při tom pokud možno zjednodušiti tuto výzbroj, která je nyní ve všech státech tak mnohotvárná, a jak chce přezbrojiti svou pěchotu. Při tom porovnávají se tyto snahy s názory francouzskými a německými.

Dále je probíráno složení a výzbroj t. ř. pěšího praporu nového typu, t. j.

praporu o 3 rotách s lehkou výzbrojí (tyto rotý mají 3 čety bojové a 1 smíšenou, bojová četa má 2 družstva po 20 mužích, každé družstvo má lehký kulomet), 1 rotě s těžkou výzbrojí (je to kulometná rota, která má 4 kulometné čety po 2 kulometech, 1 četu děl se 4 pěchotními děly a 1 smíšenou četu) a 1 štábní rotě (četa sapérů, četa zvěď, četa spojovací a četa smíšená).

Pak jsou popsány velmi podrobně veškeré zbraně užívané italským pěším vojskem: pušky, kulometry těžké i lehké, revolvery, pistole, ruční i puškové granáty, pěchotní děla, tanky, jakož i příslušné střelivo. Jsou tu udány balistické vlastnosti různých těchto

zbraní, jakož i jejich výhody a nevýhody.

Práce je dělána na základě příruček italských i zpráv z cizích vojenských časopisů. Proto nejsou některé údaje zcela přesné a potřebovaly by přezkoušení (na př. údaje o ručním

granátu ofensivním — petardo offensivo).

Je to přehledná a praktická pomůcka pro důstojníky, kteří mají a potřebují znáti pěší výzbroj sousedního státu. Bs.

b) Německá.

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen aus dem Weltkriege.

Band VI. Gehörorgan. Obere Luft- und Speisewege. Vydali za spolupráce odborných autorů dr. Otto Voss, profesor ušní polikliniky ve Frankfurtě nad Moh., a dr. Gustav Kilian, profesor a ředitel kliniky pro choroby krční a nosní v Berlíně.

Podle nadpisu rozpadá se tento svazek přirozeně na dvě části. V oddíle pro choroby a poranění ušní jsou tyto články:

Zranění zevního ucha. Napsal doc. dr. Otto Fleischmann ve Frankfurtě n. Moh.

Zranění středního ucha od téhož autora.

Střelné a bodné rány vnitřního ucha.

Střelné rány sluchového nervu, centrálního ústrojí pro sluch a rovnováhu.

Střelné rány ústředních oblastí s uchem sousedících.

Poranění vnitřního ucha a ústředních orgánů tupou silou. Vesměs psáno pořadatelem profesorem Vossem ve Frankfurtě.

Poruchy sluchového ústrojí explosemi a vlivem zvuku. Napsal prof. dr. Bruno Oertel v Düsseldorfu. Rozbírá otázku, jakou škodu utrpí sluchový orgán při náhlé detonaci. Pozorování byla konána u osob vystavených účinku silné detonace, na př. při explosi bomb, při vypalování dělových ran velkého kalibru. Jsou zde také zprávy o známé katastrofě, která se stala na Steinfeldu u Vídeňského Nového Města. — Účinek způsoben jest více mechanickým úderem vzduchu nežli vlastní vlnou zvukovou, která s ním není ani totožná ani současná. Někteří badatelé konali kontrolní pokusy na zvířatech. Volena byla k tomu obyčklá morčata. Z pistolí vypalovány rány v blízkosti jejich ucha; zvířata pak byla buď hned nebo po krátké době usmrcena a byly u nich shledány značné změny ve smyslových bankách orgánu hlemýžďovitého nebo degenerativní procesy v nervu sluchovém. Staré zkušenosti o sluchových poruchách u dělostřelců dostává se tím vědeckého podkladu. Ke konci

článku pojednává autor o profylaktických opatřeních proti škodlivým účinkům detonace. Záklopkami, které ucho hermeticky uzavírají proti vlnám vzduchovým, lze sice chrániti vnitřek ucha od silných vln zvukových, ale nezabráníme otřesům hlavy a chvění lebeční kosti. Různě konstruované „antifony“ nemají velkého významu.

Nemoci orgánu sluchového. Napsali dr. Karl Grahe ve Frankfurtě n. M. a dr. Albert Seligmann tamtéž.

Článek pojednává o komplikacích ušních, které vznikly u chorob infekčních, o ušních nemocích v širším smyslu, o škodách vzniklých plynem a o poruchách povstálých u letců.

Funkční poruchy sluchového ústroje vlivem války. Napsal prof. dr. Carl von Eiken v Giessenu.

Aggravace a simulace sluchových chorob ve válce. Napsal prof. dr. Paul Stenger v Královci.

Vztahy mezi staršími nemocemi a novými válečnými poruchami ústroje sluchového. Napsal prof. dr. Hans Rhese v Královci.

Oddíl druhý obsahuje tyto stati:

Poranění hlavních dutin nosních. Napsal prof. dr. Otto Kahler ve Freiburgu.

Poranění dutin čelistních. Napsal prof. dr. Richard Hoffmann v Drážďanech.

Poranění dutiny čelní, kosti čedičné a klínové. Napsal prof. dr. Max Weingärtner v Berlíně.

Střelné rány hltanu a jícnu. Napsal prof. dr. Otto Kahler ve Freiburgu.

Válečná zranění hrtanu a průdušnice. Napsal prof. dr. Gustav Kilian v Berlíně.

Zranění nervů zásobujících horní cesty dýchací a zažívací. Napsal prof. dr. Hans Neumayer v Mnichově.

Poruchy hlasu a řeči u lidí ve válce poraněných. Napsal prof. dr. Hermann Gutzmann v Berlíně.

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkriege 1914—1918. Band IX. Roentgenologie. Vydal za přispění odborných autorů prof. dr. Rudolf Grasbey v Mnichově.

Tento svazek, tvořící diagnostický doplněk k internímu lékařství a chirurgii, obsahuje tyto články:

Vyšetření plic Roentgenovými paprsky u účastníků války. Napsal dr. Karl Kaestle v Mnichově.

Diagnostika chorob ústrojů zažívacích. 1. Zkušenosti v poli. Napsal doc. dr. Walter Alwens ve Frankfurtě n. M. 2. Zkušenosti v domovině. Napsal doc. dr. Franz Maxim. Groedel ve Frankfurtě n. M.

Roentgenologická činnost v neurologii. Napsal dr. Otto Strauss v Berlíně.

Roentgenologická činnost v lékařství očním. Napsal dr. Kurt Engelbrecht v Erfurtě.

Roentgenologické zkušenosti v obo-ru chorob ušních, nosních a hrtanových. Napsal doc. dr. Albert Blau v Bonnu.

Epidemiologický a klinický význam mykotických chorob kožních u vojska v poli se zvláštním zřetelem k roentgenoterapii. Napsal prof. dr. Hans Meyer v Bremách.

Kniha je vypravena četnými ilustrativními obrazy.

Tím končím referát o velkém souborném díle lékařském o světové válce. Jest vedeno snahou uznání hodnotou: získati ze zkušeností válečných co nejvíce užitku.

U statí, které mohou činiti nárok na zájem u širšího čtenářstva, pozdržel jsem se déle. Ostatní uvedl jsem aspoň s titulem a jmény autorů, aby odborník, který se o věc zajímá, mohl je vyhledati a podrobiti studiu, jakého rozhodně zasluhuje. Dr. Vinař.

Úvod. — Zařízení a provoz roentgenových stanic v poli. Napsal pořadatel tohoto svazku prof. dr. Rudolf Grasbey.

Stereoskopie roentgenových obrazů. Napsal prof. dr. Albert Haselwander v Erlangách.

Chirurgická roentgeno-diagnostika. Napsal prof. dr. Grasbey. Pojednává o diagnostice čerstvých ran Roentgenovým aparátem.

K tomu dodatek:

Diagnostika plynatého oedemu. Napsal dr. Albrecht Burchard v Rostoku.

O diagnostice starších ran v dalším průběhu pojednávají tyto články:

1. **Zranění kostí a kloubů.** Napsal prof. dr. Alban Köhler ve Wiesbadenu.

2. **Roentgenovské vyšetřování starších střelných ran lebky.** Napsal prof. dr. Nikolaj Guleke v Jeně.

3. **Zranění čelistí.** Napsal dr. Friedrich Hauptmeyer v Essenu.

4. **Roentgenologie zranění orgánů hrudních.** Napsal prof. dr. Theodor Denecke v Hamburku.

5. **Zranění útrob břišních.** Napsal docent dr. Franz Maximilian Groedel ve Frankfurtě n. M.

Diagnostika ostatních chirurgických chorob u účastníků války. Napsal prof. dr. Rudolf Grasbey.

Další statí jsou věnovány diagnostice chorob vnitřních:

Diagnostika nemocí srdce a cév. Napsal prof. dr. Hermann Zoudek v Berlíně.